

3) Agregácia, indexy

a) Agregáčny framework

Agregáčné zretáženie (pipeline)

- Etapové operátory
- Akumulátory (agregačné funkcie)
- Výrazové operátory

Map-reduce

b) Indexy

- Základné koncepty
 - Jednoduchý kľúčový index
 - Kompozitný kľúč
 - Multy-key index
- Vytvorenie indexu

a) Agregáčny framework

Agregáčné reťazenie (pipeline)

Komplexné agregačné dopyty môžeme uskutočniť pomocou **agregačného zretáženia (pipeline)**, čo je framework pre agregáciu dát, modelovanú na základe **zretáženeho** spracovania dát.

MongoDB rozlišuje agregačné metódy a agregačné príkazy

Agregáčné metódy

- db.kolekcia.**aggregate()**
- db.kolekcia.group() _____
- db.kolekcia.**mapReduce()**

Agregáčné príkazy

aggregate
group
mapReduce
count
distinct

Nižšie sa budeme venovať agregačným metódam. Agregáčné príkazy budeme ilustrovať príkladom na konci tejto časti.

Agregáčná metóda `db.kolekcia.aggregate` poskytuje prístup k zretáženenému (aspoň 2) spracovaniu a vykoná agregáciu dát pomocou etáp (stages). Vstupným argumentom metódy je **pole etáp**, ktoré určujú dopytovacie kroky, vykonajú sa postupne a transformujú dokumenty do agregovaných výsledkov

```
db.kolekcia.aggregate( [ etapa1, etapa2, ... ] )
```

Naším cieľom je ilustrovať agregačné pojmy.

Pozrime sa predovšetkým na tri základné pojmy:

- etapové operátory
 - akumulátory (agregačné funkcie)
 - výrazové operátory

db.studenti2.aggregate([

Najbežnejšie **etapové operátory** pre metódu db.kolekcia.aggregate(...) sú

MongoDB	SQL	
\$project	vráti len zadané polia	SELECT
\$match	štandardná MongoDB filtrácia	WHERE
\$limit		
\$skip		
\$unwindrozbitie poľa		
\$group	na báze identifikujúceho a akumulovaného výrazu	GROUP BY
\$sample	výber náhodného počtu dokumentov	
\$sort		ORDER BY
\$lookup	left outer join	JOIN
\$out	ako posledné štádium, zapíše výsledok do kolekcie	

Etapy \$group a \$project môžu mať **akumulátory** (agregačné funkcie). Nižšie uvádzeme akumulátory pre etapu \$group

\$min	\$sum	\$push
\$max	\$avg	\$addToSet
\$first	\$stdDevPop	
\$last	\$stdDevSamp	

Uvažujme kolekciu (funkcia randomAB bola definovaná na druhej prednáške) [Run on: https://www.mongodb.com/docs/4.0/tutorial/insert-array-of-documents/](https://www.mongodb.com/docs/4.0/tutorial/insert-array-of-documents/)

```
use dbmaz;
```

```
function randomAB(A, B) {
  return Math.floor( A+(Math.random()* (B-A+1)) );
};
db.studenti.drop();
for (i=1; i<=29; i++){db.studenti.insertOne( {
  "i":i,
  "meno": "student"+randomAB(10,15),
  "vaha":70+randomAB(0,5),
  "vyska":170+randomAB(2,10) } ) }
db.studenti.count(); // 29
```

```
db.studenti.find({}, {_id:0}).limit(10).toArray();
```

Výpočet priemeru **bez grupovania**

```
db.studenti.aggregate(
  [ { $group: { _id : null, "PriemerVah": { $avg: "$vaha" } } } ] );
```

```
{ "_id" : null, "PriemerVah" : 72.48275862068965 }
```

Poznamenáme, že `_id` tu nie je štandardný názov kľúča dokumentu, ale služobné slovo, určujúce kľúč/atribút, podľa ktorého sa negrupuje/**grupuje**.

```
db.studenti.aggregate(
  [ { $group: { _id : "$vaha",
              "PriemerVah": { $avg: "$vaha" } } } ] ).toArray();
```

```
[
  { _id: 74, PriemerVah: 74 },
  { _id: 71, PriemerVah: 71 },
  { _id: 75, PriemerVah: 75 },
  { _id: 70, PriemerVah: 70 },
  { _id: 73, PriemerVah: 73 },
  { _id: 72, PriemerVah: 72 }
]
```

Grupovanie s počtom (⇔ count) pomocou `$sum`: 1 (za každý dokument 1 ⇔ počet dokumentov krát 1)

```
db.studenti.aggregate(
  [
    { $group: { _id : "$ vaha", "Pocet": { $sum: 1 } } }
  ]
).toArray();
// // db.studenti.find({vaha:70},{_id:0}).toArray();
```

```
[
  { _id: 73, Pocet: 6 },
  { _id: 70, Pocet: 5 },
  { _id: 71, Pocet: 6 },
  { _id: 75, Pocet: 4 },
  { _id: 74, Pocet: 4 },
  { _id: 72, Pocet: 4 }
]
```

Zreženie s **dvomi etapami** - **grupované** počty pomocou dvoch atribútov a **usporiadané** podľa **Pocet**

```
db.studenti.aggregate( [
  { $group: { _id : "$vaha",
              "Pocet": { $sum: 1 } } },
  { $sort: { Pocet: 1 } } ] ).toArray();
```

```
[
  { _id: 75, Pocet: 4 },
  { _id: 74, Pocet: 4 },
  { _id: 72, Pocet: 4 },
  { _id: 70, Pocet: 5 },
  { _id: 73, Pocet: 6 },
  { _id: 71, Pocet: 6 }
]
```

```
db.studenti.aggregate( [
  { $group: { _id: "$vyska",
              "Pocet": { $sum: 1 } } },
  { $sort: { Pocet: 1 } } ] ).toArray();
```

```
[
  { _id: 178, Pocet: 1 },
  { _id: 175, Pocet: 1 },
  { _id: 176, Pocet: 2 },
  { _id: 174, Pocet: 2 },
  { _id: 180, Pocet: 4 },
  { _id: 173, Pocet: 4 },
  { _id: 172, Pocet: 4 },
  { _id: 177, Pocet: 5 },
  { _id: 179, Pocet: 6 }
]
```

Grupované súčty s usporiadaním podľa sumy výšok

```
db.studenti.aggregate( [
  { $group: { _id : "$vaha", "SumaVysok": { $sum: "$vyska" } } } ,
  { $sort: { "SumaVysok" : 1 } } ] ).toArray();
```

```
[
  { _id: 72, SumaVysok: 699 },
  { _id: 74, SumaVysok: 704 },
  { _id: 75, SumaVysok: 709 },
  { _id: 70, SumaVysok: 894 },
  { _id: 71, SumaVysok: 1049 },
  { _id: 73, SumaVysok: 1057 }
]
```

Ďalšie príklady

Výrazové operátory

Typ	Operátor		Typ	Operátor
Množinový	\$setEquals \$setIntersection \$setUnion \$setDifference \$setIsSubset \$anyElementTrue \$allElementsTrue		Reťazcový	\$concat \$substr \$toLowerCase \$toUpperCase \$strcasecmp
Porovnávací	\$cmp \$eq, \$ne \$gt \$gte \$lt \$lte		Pole	\$arrayElemAt \$concatArrays \$filter \$isArray \$size \$slice
Boolean	\$and, \$or, \$not		Podmienový	\$cond, \$ifNull
Aritmetický	\$abs, \$add, \$ceil, \$divide \$exp, \$floor, \$ln, \$log, \$log10 \$mod, \$multiply, \$pow, \$sqrt \$subtract, \$trunc		Dátumový	\$dayOfYear \$dayOfMonth \$dayOfWeek \$year, \$month, \$week \$hour, \$minute, \$second \$millisecond \$dateToString

[Za filtráciou](#) \$match s výrazovým operátorom \$gte sa pokračuje v zretázení - grupovaný súčet a usporiadanie

```
db.studenti.aggregate([
  { $match: { vaha: { $gte: 73 } } },
  { $group: { _id: "$vaha", "SumaVysok": { $sum: "$vyska" } } },
  { $sort: { "SumaVysok": -1 } } ] ).toArray()
```

```
[
  { _id: 73, SumaVysok: 1057 },
  { _id: 75, SumaVysok: 709 },
  { _id: 74, SumaVysok: 704 }
]
```

Uvažujme kolekciu studenti2 s dátumom (funkcia plusKdni bola definovaná na predchádzajúcej prednáške)

```
db.studenti2.drop();
for (i=1; i<=10; i++){db.studenti2.insert( {
  "i":i,
  "meno": "student"+randomAB(10,15),
  "datNarod" : plusKdni(new Date(), -randomAB(1000,10000)),
  vaha:70+randomAB(0,5),
  vyska:170+randomAB(2,10)
} ) };
```

```
db.studenti2.findOne();
```

```
{
  "_id" : ObjectId("5729c5c60ca97bfc131af699"),
  "i" : 1,
  "meno" : "student14",
```

```

    "datNarod" : ISODate("1998-06-13T09:49:58.754Z"),
    "vaha" : 70,
    "vyska" : 178
  }
// Prehľadný výpis
db.studenti2.find({}, {_id:0, datNarod:0}).toArray();
// //db.studenti2.find().forEach(printjson);

```

Etapový operátor \$project s výrazovým operátorom \$year

```

db.studenti2.aggregate([
  { $match: { vaha: {$lte:73} } },
  { $project:{meno:1, rokNar: { $year: "$datNarod" }, _id:0,
              vaha:1, vyska:1} } ] ).toArray();

[
  { meno: 'student11', vaha: 72, vyska: 174, rokNar: 2011 },
  { meno: 'student15', vaha: 70, vyska: 180, rokNar: 1999 },
  { meno: 'student11', vaha: 72, vyska: 177, rokNar: 1997 },
  { meno: 'student10', vaha: 70, vyska: 176, rokNar: 1997 },
  { meno: 'student10', vaha: 71, vyska: 172, rokNar: 2003 },
  { meno: 'student11', vaha: 70, vyska: 177, rokNar: 2005 }
]

```

Etapový operátor \$project s výrazovým operátorom \$year a usporiadaním

```

db.studenti2.aggregate([
  { $match: { vaha: {$lte:73} } },
  { $project:{meno:1, rokNar: { $year: "$datNarod" }, _id:0,
              vaha:1, vyska:1}},
  { $sort: { "rokNar": -1 } } ] ).toArray();

[
  { meno: 'student11', vaha: 72, vyska: 174, rokNar: 2011 },
  ...
  { meno: 'student10', vaha: 70, vyska: 176, rokNar: 1997 }
]

```

Filtrácia \$match

```

db.studenti2.aggregate([
  { $match: { vaha: {$lte:73} } },
  { $group: { _id : "$vaha", "SumaVysok": { $sum: "$vyska" } } },
  { $sort: { "SumaVysok": -1 } } ] ).toArray();

[
  { _id: 70, SumaVysok: 533 },
  { _id: 72, SumaVysok: 351 },
  { _id: 71, SumaVysok: 172 }
]

```

Agregačné príkazy

- aggregate
- group grupuje a agreguje podľa kľúča
- [mapReduce](#) agreguje veľké dátasety
- count počet dokumentov podľa kľúča
- distinct jedinečné dokumenty podľa kľúča

map-Reduce

Pre väčšinu agregáčnych operácií *Agregačné zretazenie* poskytuje lepší výkon, avšak je **limitované** s implementovanými operátormi. *map-Reduce* zabezpečuje väčšiu **pružnosť** (viac možností) vďaka JavaScriptu a môže pracovať s obrovskými dátasetmi, ale vo všeobecnosti je menej výkonný. Od verzie 5 sa neodporúča.

Fázy map-Reduce

Skrátená **syntax** agregáčného príkazu `mapReduce`:

```
db.collection.mapReduce(  
  function() {emit(key,value);}, //map funkcia  
  function(key,values) {return reduceFunction;}, //reduce funkcia  
  {  
    out: kolekcia,  
    query: dokument,  
    sort: dokument,  
    limit: pocet  
  }  
)
```

Funkcia **map** priradí **klúč-hodnotu** pár **každému** dokumentu, ktorý vyhovuje podmienke dopytu. Pre hodnoty kľúča (atribútu) MongoDB aplikuje **reduce** fázu, ktorá zbiera a zhusťuje súhrnné údaje do **polí**.

Funkcia `emit(atrib1, atrib2)` vráti toľko **polí** s hodnotami `atrib2`, koľko rôznych hodnôt má `atrib1`, teda sa grupuje podľa `atrib1` a vracia sa **polia** hodnôt `atrib2`.

Map-reduce prebieha v **štyroch krokoch**, fázach. 3. krok spojí 1., 2. a 4.:

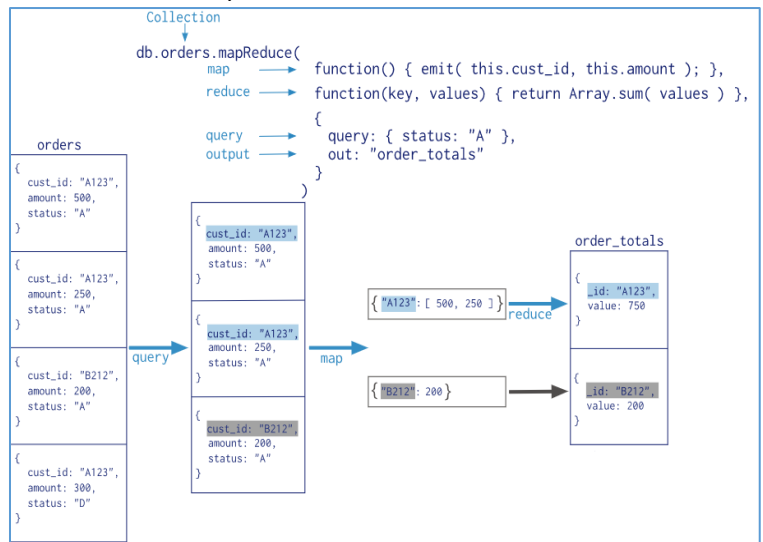
```
db.studenti2.mapReduce(map1, reduce1, {"out" : "haha"});
```

Pr.1 Zistíme, že jednotlivé kľúče sa koľkokrát nachádzajú v kolekcii, teda v koľkých dokumentoch.

Definujme `map` a `reduce` funkcie (**1. a 2. krok**):

```
map1 = function() {  
  for (var kluc1 in this) {  
    emit(kluc1, {pocet : 1});  
  }  
};
```

```
red1 = function(kluc1, aa) {  
  total = 0;  
  for (var i in aa) {  
    total += aa[i].pocet;  
  }  
  return {"pocet" : total};  
};
```


Možné testovanie metódy `red1` s polom dokumentov:

ilustračný príklad <https://docs.mongodb.com/manual/tutorial/map-reduce/>

```
r1 = red1("k", [{pocet : 1, hoci : 1}, {pocet : 1, hoci : 2}]); r1  
{ "pocet" : 2 }
```

```
r2 = red1("k", [{pocet : 3, hoci : 3}]); r2  
{ "pocet" : 3 }
```

```
red1("k", [r1, r2])  
{ "pocet" : 5 }
```

3.krok

```
db.studenti2.mapReduce(map1, red1, {"out" : "haha"});
```

```
{ result: 'haha', ok: 1 }
```

Starting in MongoDB 5.0, map-reduce is **deprecated**: <https://docs.mongodb.com/manual/core/map-reduce>

Závěrečný krok - prezeranie výsledku haha:

```
db.haha.find().toArray();  
[  
  { _id: 'vaha', value: { pocet: 10 } },  
  { _id: 'meno', value: { pocet: 10 } },  
  { _id: '_id', value: { pocet: 10 } },  
  { _id: 'i', value: { pocet: 10 } },  
  { _id: 'vyska', value: { pocet: 10 } },  
  { _id: 'datNarod', value: { pocet: 10 } }  
]
```

Rovnocenný zápis

```
db.runCommand({"mapreduce" : "studenti2", "map" : map1, "reduce" : red1,  
"out" : "haha"});  
db.haha.find().toArray();
```

Možná zmena kolekcie `studenti2` pre `mapReduce` (2 --> 0):

```
db.studenti2.countDocuments({vaha:74}) ;  
db.studenti2.remove( { vaha : 74}, {justOne: false} );  
db.studenti2.count({vaha:74}); // 0
```

Pozri príklady v <https://docs.mongodb.com/manual/tutorial/map-reduce-examples/>

b) Indexy

- [Základné koncepty](#)
 - Jednoduchý kľúčový index
 - Kompozitný kľúč
 - Multy-key index - pre pole
- [Vytvorenie indexu](#)

Bez indexov databáza skenuje, prezrie každý dokument kolekcie, aby zistila ktoré dokumenty vyhovujú dopytovacím podmienkam.

Vytvor kolekciu s dvadsaťtisíc dokumentom

```
use dbindexy ;  
db.dropDatabase();  
//db.testIndex2.dropIndex({"meno":1});  
//db.testIndex2.drop();  
  
// ~ 20 sec.  
for(i=0;i<20000;i++){db.testIndex2.insert( {"meno":"osoba"+i} )};  
db.testIndex2.count();
```

Skenovaná filtrácia bez indexu trvá zhruba 7-10 msec (viacnásobné vykonanie)

```
db.testIndex2.find({"meno":"osoba101"}).explain("allPlansExecution").executionStats.executionTimeMillis;
```

7

```
db.testIndex2.find({"meno":"osoba101"}).explain("executionStats").executionStats.executionTimeMillis;
```

8

```
// db.testIndex.find({"username" : "user101"}).explain();
```

Pre kľúč `_id` sa automaticky vytvorí index, ale ten nepomôže pri filtrácii kľúča `meno`.

```
db.testIndex2.getIndexes();
```

Po vytvorení indexu pre `meno` sa čas filtrácie redukuje na nulu (viacnásobné vykonanie).

```
db.testIndex2.ensureIndex({"meno":1} );
```

```
db.testIndex2.find({"meno":"osoba101"}).explain("executionStats").executionStats.executionTimeMillis;  
0
```

```
db.testIndex2.getIndexes();  
//db.testIndex2.dropIndexes();  
[  
  { v: 2, key: { _id: 1 }, name: '_id_' },  
  { v: 2, key: { meno: 1 }, name: 'meno_1' }  
]
```

Old:

```
[  
  {  
    "v": 1,  
    "key": {  
      "_id": 1  
    },  
    "name": "_id_",  
    "ns": "dbMaz.testIndex2"  
  },  
  {  
    "v": 1,  
    "key": {  
      "Name": 1  
    },  
    "name": "Name_1",  
    "ns": "dbMaz.testIndex2"  
  }  
]
```

Nasledujúci kód vráti indexy pre každú **kolekciu** danej databázy.

```
for(i=0; i<1000; i++) {db.testIndex1.insert( {"meno":"osoba"+i} )};  
db.testIndex1.count();
```

```
db.getCollectionNames().forEach(function(x) {  
  i = db[x].getIndexes();  
  print("Indexes for " + x + ":");  
  printjson(i);  
});
```

```
Indexes for testIndex1:  
[ { v: 2, key: { _id: 1 }, name: '_id_' } ]  
Indexes for testIndex2:  
[  
  { v: 2, key: { _id: 1 }, name: '_id_' },  
  { v: 2, key: { meno: 1 }, name: 'meno_1' }  
]
```

Každý typ indexu je realizovaný ako B-strom. Každá update operácia využíva iba jeden index, o výbere ktorého sa rozhoduje optimalizátor.